

Ungurea

ZIAR NAȚIONAL COTIDIAN

Coroana Română.

Uraganul războiului mondial a cutropit multe tronuri, și a spulberat, ca pleava, coroanele stăpânitorilor de ieri.

Eră un postulat al vremurilor de prefacere, ca toți refractarii să fie călcați în picioare, iar civilizația să se instăpânească, în sfârșit, peste noua lume a egalității tuturor neamurilor din lume.

Cei ce se credeau mari și puternici; cei ce își inchipuiau, că și azi se mai pot stăpâni masele cu baionetele jandarmilor și cu cnuta procurorilor, s'au coborât de pe scaunele lor de mărire, și au luat în mână toiagul pribegiei.

Și cei umiliți și săraci, *cei-ce au simțit alături cu poporul lor*; ceice au trecut prin botzul de sânge al suferinței și al morții, s'au ridicat și și-au cerut dreptul lor, sub noul soare, ce a răsărit și pentru ei.

Sunt regi — martiri ai popoarelor mari și mici — cari au luptat și au suferit, sub steagul, batjocorit până acum, dar cu atât mai falnic azi, al ententei biruitoare.

Ei nu s'au lăsat momiți de succesele aparente ale puterilor centrale, nici nu s'au angajat să supoarte și pe mai departe rolul josnic de a fi a cincia roată la car...

Ei și-au alipit urechea de *inima* poporului, ce-l stăpâneau, și au adus toate jertfele, ce trebuiau aduse, pentru realizarea idealului național.

**

Dinastia română a urcat până la culme, Calvarul suferințelor.

A rupt cu politica tradițională de umilință; s'a jertfit și a luat drumul exilului, căci s'a identificat cu idealul național al poporului de sub oblăduirea Sa: *idealul tuturor Românilor.*

Suntem mândri și fericiți, că și noi ne-am luat partea de suferință, pentru acest ideal, căci eră al nostru, al tuturor.

**

Imnul regal român.

— Cuvinie de V. Alecsandri. —

Trăiască Regele
În pace și onor
De țară iubitor
Și-apărător de țară.
Fi-e Domn glorios
Peste noi
Fi-e 'n veci norocos
În război.

O Doamne sfinte,
Ceresc părinte,
Susține cu a ta mână
Coroana Română.

Trăiască Patria
Cât soarele ceresc,
Rai dulce românesc,
Ce poart'-un mare nume!
Fi-e 'n veci el ferit
De nevoi,
Fi-e n' veci locuit
De eroi.

O Doamne sfinte,
Ceresc părinte,
Întinde a ta mână
Pe țara Română.

MM. LL. Regele *Ferdinand* și Regina *Maria* au fost, pentru noi Ardelenii, *simbolul* unității naționale.

Nu ne-am descurajat nici când am fost târați în temniță și exil, sau în „refugieri“ artificiale.

Știeam că: *este un Dumnezeu în cer, și că dreptatea va birui.*

Icoana Reginei *Maria* ne apărea, candidă, ca un înger de pază, în zilele noastre de suferință.

O vedeam îngrijind bolnavii de tifos; o *ausiam*, cum spunea

sătenilor, rupți de trupul Țării mame — prin pacea mișlească dela București —: „La revedere!“

La revedere — strigăm și noi, din adâncul inimei!

Dinastia română, după *voința noastră unanimă*, se va instăpâni asupra noastră — e dorită și așteptată, de toată suflarea românească.

Ea va stăpâni adevărata *Dacia Felix*, căci ș'a dovedit, și în zilele grele, că simte alături cu Neamul Românesc.

Să se bucure dar, și să simtă alături de el, și strălucirea zilelor le sărbătore, ce vor să vină!

Al. Ciura.

Câți unguri sunt în Ungaria?

Laudatele statistice din 1900. Atunci au fost unguri: 8,589.000 — 51%, iar naționalități: 8,133.000 — 49%. Cifra aceasta însă e falsă.

Să vedem anume, pentru ce!

În 1787 au fost 2,322.000 unguri, sau 29% din întreaga populație. Naționalități au fost: 5,681.000 sau 71%. Comparând cifrele aceste cu cele de sus, vedem, că ungurii dela 1787—1900 s'au sporit cu 6,266.418 suflete. Aceasta înseamnă un spor de 270%, sau *impătrit*.

Naționalitățile tot în același restimp (1787—1900) s'au sporit numai cu 2,452.000, dela 5,680.000 la 8,132.000. Ceeace înseamnă un spor foarte mic, de abia 43%. Aceasta e o apariție simptomatică, ce nu se mai găsește nici într'o statistică.

În aceleași condiții climatice, în aceeași țară, un popor se sporește cu 270%, iar celelalte cu 43%. Numărul ungarilor aproape se *incincește*, iar a naționalităților nici barăm *nu se dublică*. Într'o statistică ungurească e posibil și lucrul acesta, dar nici într'o altă statistică de pe lume nu.

Falsitatea aceasta notorică o admit, indirect, și unii dintre scriitorii lor. Așa Jászsi Oszkár în cartea sa: *A nemzeti államok kialakulása és a nemzeti-ségi kérdés*. La începutul veacului al 19-lea unguri au fost cam 2.800.000. Să admitem, ca cheie de sporire 1400% (prea mare și aceasta). Atunci căpătăm, după calculii lui Jászsi, numărul ungarilor în 1900, anume: 6,748.000. În 1910, prin urmare, n'au putut să fie mai mulți de 7 milioane. Aceasta e cifra lor adevărată: 7 milioane față de 14 milioane naționalități, 300% față de 700%. Iar câți suntem noi români? După aceeași cheie de înmulțire noi trebuie să fim aproape cinci milioane. E cifra aceasta exagerată? Se poate. Cine nu crede, să facă o conscripție nouă! Sub control internațional am ieși mai mulți poate și de cinci milioane. Petru Suciu.

Un interview alui Stef. C. Pop cu un ziarist ungar.

Nesiguranța situației conturbă mereu liniștea ungarilor noștri. Le trezește curiozitatea. Simțesc și ei, că acum sunt pe gata, dar totuși întreabă, știricesc, da de s'ar afla un om să le spună-o vorbă bună. — Astfel a fost întrebă Stef. C. Pop cum își închipue el preluarea imperiului peste cele 26 comitate? I-se răspunde scurt și simplu: vom aviza guvernul unguresc, că l-am preluat.

— Dl ministru privește lucrul, ca și când Ardealul s'ar ținea deja de România.

— Așa. Doar aceasta a enunțat-o și adunarea de la Alba-Iulia.

— Față de această locuitorii de-aci s'acui, s'arbi, nemți și unguri, își vor susținea dreptul de liberă dispunere.

— Asta nu ne privește, pentru că lumea știe că acesta e pământ românesc. Chestia aceasta de altfel a fost rezolvită din partea ententei de atunci de când am prins arma alături de ea. Acum deja stăm înaintea unor fapte împlinite, cari nu se pot schimba.

— Până acum am tot auzit, că soarta Ardealului se rezolvă la conferența de pace.

— Așa e. Totuși trebuie să declar, că întrebarea Ardealului nici nu se va discuta la conferența de pace. Acolo poate fi vorba numai și numai despre feliul predării.

— Și dacă Ungaria nu va fi aplicată să primească rezolvirea asta?

— Răspunsul convenit nu vi-l pot da acum. Sfatul dirigent din Sibiu e chemat să decidă în afacerea aceasta.

— Se unesc condițiile armistițiului cu planurile românești?

— Legământul acesta nu-l cunoaștem; în întregitatea lui n'a fost publicat. Liniile demarcaționale n'o observă nici francezii nici s'arbi. În ce privește punctul acela din condițiile armistițiului; că adecă în administrație pe teritor unguresc să rămână ungar, garantăm.

— Până aci lămuririle. Dar slabe nădejdi se va prezenta în sufletul bietului ungar. Lasă să vadă și ei cum e când te temi. Deși n'ar avea nici un motiv de teamă. Cel mult pot avea regrete, decepții, să știe însă, că acestea nu sunt altceva decât pedepse îndreptățite pentru superbia și lăcomia-le de până acum. Cum s'a întors roata vremii!

In drum spre Bălgărad.

— Obrăsnicii ungurești. —

Vin a raporta, că călătoria noastră a Românilor de către Deș și Cluj la adunarea națională din Alba-Iulia în ziua de 30 Noemvrie c. nu a fost presărată cu rose. Având datorință sfântă de a reprezenta tractul Reteagului, care îl administrez, am plecat cu ajutorul lui Dum-

nezeu, cu doi fii ai mei, la drum, dia care era să nu ne mai reîntoarcem. La Deș ni-s'a pus la dispoziție un trea special. La sosirea în Apahida garda națională maghiară ne întimpină cu ochi împungoși și cu epitete grațioase dictate de firea proprie lor. Unul din gardiști zise chiar în treacăt pe lângă mine: Sokan vannak, de mind vad disznók. La Cucerdea ne-au atăcat trenul 30 husari, ne-au rupt steagurile de pe cupeul din urmă și pe doi preoți mai bătrâni i-au tras jos, când voiau să urce trenul și i-au bătut cu paturile puștilor. Alarmați gardiștii noștri au sărit jos și au voit să încunjure pe voinicoșii de husari, dar aceștia s'au făcut nevăzuți în întunerecul nopții. Atunci gardiștii noștri au desarmat garda maghiară, care făcuse paza atât de loial.

La Teiuș am fost primiți mai prietinos. Paza o făcea și aci garda națională maghiară.

Pe frontispiciul gării falfăia măreț stindardul nostru național. Musica (banda băieșilor) dela Uioara cântă frumos hora „Unirei“. Se încinge o hora românească de să te tot uiți. Trenul să pune iarăș în mișcare. Deodată se aude ropot de puști dela gară. Lunecăm înainte, dar pușcăturile nu mai încetează, eram în credință, că gardiștii noștri dau salve în onorul stindardului. Ropotul se tot urmează și la depărtare de 1 și 2 kilometri. Gloanțele lovește cupele în coaste și le sfredelește, cad pe acoperișe, parecă cade grindina.

La stațiunea mai apropiată: primim știrea din seamă afară dureroasă, că un brav fiu al neamului nostru, stegar cât un brad, a fost nimerit în piept și a căzut mort, și un altul a fost rănit. Mortul Ioan Arion, din Agriș este martir național și avem datorința să-i ridicăm un monument.

Se poate închipui îngrijorarea și nesiguranța cu care am călătorit mai departe până la Alba-Iulia, așteptându-ne la noui atacuri.

Bucuria vederei atâtor frați și entuziasmul general ne-arăsplătit de suferințele călătoriei. Eram fericiți, că am azistat la cel mai însemnat act al istoriei naționale: Unirea tuturor Românilor într'un regat, în România mare.

Rugăm pe Dumnezeu părinților noștri să o iea sub scutul său, să fie mare și tare în vecei nesfârșite!

La reîntoarcere am fost așteptați de dușmani cu trenuri panțerate, cu tunuri, granate de mână și dacă nu s'a întâmplat o catastrofă, este a-se mulțumii întâiu bunului Dumnezeu.

nu a lăsat să se nimicească frunțașii români din Ardeal, Bihor, Maramurăș, iară apoi energiei bravilor noștri, cari cu căpitanul Cotuț în frunte au știut desarmă pe dușmanul atât de bine pregătit, ca să producă un desastru pentru noi.

La masa verde a conferinții de pace: *Hacc meminisse juvabit.*

Reteag la 5 Decemvrie 1918.

Ioan Sonea.

Aviz!

In 5 ert., cu ocaziunea aniversata a gardiștilor ungaruri, în Székelykocsárd s'au pierdut două geamantane cu vestmintele H. Sale a Episcopului de Gherla. Rugăm pe Frații preoți, să ne încunoștiințeze de cumva vor află ceva despre soarta geamantanelor.

A se adresa la Administrația centrală capitulară Blaj.

3-4 (2)

MAI NOU.

La Sibiu s'a instituit Agența Telegrafică Română (A. T. R.) Ziarul nostru va primi zilnic știri atât telegrafice cât și pe telefon. Cele dintr'ia două le publicăm aici:

O știre sosită la Ministerul român de comunicație din Sibiu anunță, că toți șefii de poștă de pe teritoriile eliberate sunt dispuși a depune jurământul de fidelitate către Consiliul Dirigent Român.

S'au restabilit liniile telefonice:

Sibiu—Râmnicul Vâlci,

Sibiu—Piatra-Olt,

Sibiu—Craiova,

Sibiu—București.

Armata română a intrat și în NĂSAUD.

„Glasul Ardealului“ ne aduce amănunte despre intrarea armatelor române în Brașov. — Însuflețire fără margini.

UIOARA ne-a comunicat telefonice, că acolo e un regiment de dorobanți.

(A. T. R.) Din Sibiu ni-se comunică:

Regele Ferdinand al României a adresat un autograf Consiliului Dirigent în care ia la cunoștință cu adâncă satisfacție hotărârile aduse la Alba-Iulia, mulțumind pentru omagiile trimise de adunare la adresa Majestății Sale. Textul autografului îl vom publica în numărul proxim.

M. S. Regina într'un autograf adresat femeilor române din Transilvania și Ungaria scrie următoarele:

„Mulțumesc din inimă Româncelor din Transilvania, Bănat și Ungaria și ficelor vrednice ale acelorora, cari de atungul veacurilor au purtat o luptă hotărâtă și plină de jertfă, a cărei biruință a fost văzută Duminecă la Alba-Iulia.“

Maria.

Proprietar și Editor:

Consiliul Național Român din Blaj.

Redactor: Ovidiu Hulea. — Administrator: Nicolae Negruțiu.